

မြန်မာနိုင်ငံ စိုက်ပျိုးသီးနှံများတွင် တွေ့ရလေ့ရှိသော ကြွက်အမျိုးအစားများ
(Common Rodent Pests of Crops in Myanmar)

- (၁) မြေကြွက်ငယ် (*Bandicota bengalensis*)
- (၂) မြေကြွက်ကြီး (*Bandicota indica*)
- (၃) လယ်ကြွက် (*Bandicota savilei*)
- (၄) ကြွက်ဖလောင်းသေး (*Mus cervicolor*)
- (၅) ကြွက်ဖလောင်းကြီး (*Mus musculus*)
- (၆) အိမ်ကြွက် (*Rattus exulans*)
- (၇) ကြွက်ဝမ်းဖြူ (*Rattus rattus complex*)
- (၈) ပွေး (*Cannomys badius*)
- (၉) ရှဉ့် (*Tamias mccllellandii*) နှင့် ရှဉ့် (*Tamias swinhoei*)

၁။ မြေကြွက်ငယ်

Lesser Bandicoot Rat: *Bandicota bengalensis* (Gray & Hardwicke, 1804)

Rodentia: Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

ကိုယ်ခန္ဓာ အလေးချိန် (၄၀၀)ဂရမ်ခန့် ရှိပြီး မီးခိုးဖျော့ရောင် တွေ့ရသည်။ ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၄၀၀) မီလီမီတာ ဝန်းကျင်ရှိ၍ အမြီးမှာ ဦးခေါင်း နှင့် ကိုယ်အရှည်ထက် တိုပြီး အနက်ရောင် ဖြစ်သည်။ နောက်ခြေထောက်မှာ (၄၀) မီလီမီတာ ထက် တိုပြီး မမဲပါ။ နားရွက် သေးငယ် ပါသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ အမြစ်၊ ပင်စည်၊ အသီး၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှုအဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၂)လသား၌ အရွယ်ရောက်ပြီး (၂၀-၂၁)ရက်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၍ တစ်ကြိမ် သားပေါက်လျှင် ၆-၉ (၈)ကောင်နှုန်း ပေါက်သည်။ အရွယ်ရောက်ကောင်မှာ (၉)လ သက်တမ်း ရှိပါသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ ဂျုံ၊ ကုလားပဲ၊ ပဲမျိုးစုံ၊ မြေပဲ၊ ပြောင်းဖူး၊ ငရုတ်၊ ခရမ်းချဉ်၊ နာနတ်သီး၊ ဘူးသီး၊ သခွား၊ သခွားမွှေး၊ ဖရဲသီး၊ ဆီအုန်း၊ ကြံ၊ ဝါ၊ ရာဘာ၊ သိုလှောင်သီးနှံများတွင် ကျရောက် ဖျက်ဆီး သည်။

၂။ မြေကြွက်ကြီး

Greater Bandicoot Rat: *Bandicota indica* (Bechstein, 1800)

Rodentia: Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၄၇၀-၅၆၀)မီလီမီတာ ရှိသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာ အလေးချိန် (၃၅၀ မှ ၁၀၀၀)ဂရမ် နီးပါးရှိပါသည်။ နောက်ခြေမှာ (၄၀) မီလီမီတာ ထက် ပိုရှည်ပြီး အမဲရောင်ရှိသည်။ ကျောဖက်တွင် ညိုမဲ၍၊ ဝမ်းဗိုက်ပိုင်းတွင် မီးခိုးမဲရောင် တွေ့ရသည်။ နားရွက်ကြီး၍ အမြီးပိုင်း ပိုတိုပါသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ အမြစ်၊ ပင်စည်၊ အသီး၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှုအဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၃-၄)လသား၌ အရွယ်ရောက်ပြီး (၂၀-၂၁)ရက်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်သည်။ တစ်ကြိမ် သားပေါက်လျှင် ၁-၈ (၄.၈)ကောင်နှုန်းခန့် ပေါက်သည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ ဂျုံ၊ အာလူး၊ မြေပဲ၊ ဆီအုန်းနှင့် သိုလှောင်သီးနှံများတွင် အဓိက ကျရောက် ဖျက်ဆီးပြီး ရာဘာ သီးနှံတွင်လည်း ကျရောက်ဖျက်ဆီးသည်။

၃။ လယ်ကြွက်

Lesser Bandicoot Rat/Savilei's Rat: *Bandicota savilei* (Thomas, 1916)

Rodentia: Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

ကျောဘက်၌ နီညိုရောင်ရှိပြီး ဝမ်းဗိုက်မှာ မီးခိုးရောင် ဖြစ်သည်။ ထိပ်ပိုင်း၌ အဝါဖျော့ရောင် ရှိ၍ နားရွက်ကြီးပြီး အမွှေးဖွာပါသည်။ အလေးချိန်မှာ (၂၃၃-၃၁၈) ဂရမ် အထိရှိပါသည်။ အမြီးမှာ ဦးခေါင်းနှင့် ကိုယ်အရှည်ထက် (၂၀-၃၀)မမ ခန့် ပိုတို၍ အနက် ရောင်ရှိပြီး ထိပ်အနားဖြူသည်။ (ဦးခေါင်း၊ ကိုယ်ထည်၊ အမြီး) အရှည်မှာ (၃၇၈-၄၂၂) မီလီ မီတာခန့် ရှိပါသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ အမြစ်၊ ပင်စည်၊ သီးတောင့်၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှုအဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၂)လသား၌ အရွယ်ရောက်ပြီး (၂၀-၂၁) ရက်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၍ တစ်ကြိမ် သားပေါက် လျှင် (၅-၁၁) ကောင်နှုန်း ပေါက်သည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ ပဲတီစိမ်း၊ မတ်ပဲ၊ ပြောင်းဖူး သီးနှံများတွင် အဓိကကျရောက် ဖျက်ဆီး သည်။

၄။ ကြွက်ဖားလောင်း

House Mouse/Short-tailed Rice Field Mouse: *Mus cervicolor* (Hodgson, 1845)

Rodentia: Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

နူးညံ့၍ သမင်မွေးရောင် ရှိပြီး ကျောဘက်သည် လိမ္မော်ညိုမှ မီးခိုးညိုရောင် ရှိသည်။ ဝမ်းဗိုက်ပိုင်း၌ အခြေမှာ မီးခိုးဖျော့ရောင်ရှိပြီး ထိပ်၌ နို့နှစ်ရောင် ရှိသည်။ အရွယ်ရောက် အကောင်မှာ (၈-၁၆) ဂရမ်ရှိပြီး အနက်ရောင် အမြီး ရှိသည်။ လိမ္မော်ဖျော့(သို့) အဝါရောင် ရှေ့သွားများ ပါရှိသည်။ ခေါင်းနှင့် ကိုယ်အရှည်နှင့် တူညီလှနီး တွေ့ရသည်။ (ဦးခေါင်း၊ ကိုယ်ထည်၊ အမြီး) အရှည်မှာ (၁၁၆-၁၄၆) မီလီမီတာခန့် ရှိပါသည်။ နောက်ခြေမှာ (၁၃.၅-၁၆) မီလီမီတာ ရှိ၍ နှုတ်သီးရှည်၊ နားရွက်ကြီးပါသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ ပင်စည်၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှုအဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက် ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၂၀)ရက်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်၍ တစ်ကြိမ်သားပေါက်လျှင် (၄.၁)ကောင်နှုန်း ပေါက်နိုင် သည်။ သက်တမ်းတိုသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ နေကြာ သီးနှံများတွင် အဓိကကျရောက် ဖျက်ဆီး သည်။

၅။ ကြွက်ဖားလောင်း

House Mouse: *Mus musculus* (Schwarz & Schwarz, 1943)

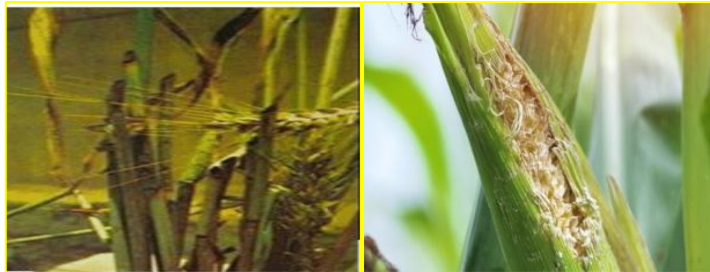
Rodentia : Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

(၁၃-၂၆) ဂရမ်ဝန်းကျင်ခန့် ရှိပါသည်။ ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၇၁-၂၁၂) မီလီမီတာခန့် ရှိသည်။ ကိုယ်ထည်မှာ အညိုရောင်(သို့)မီးခိုးညိုရောင် ရှိပြီး အနက်ရောင် အမြီးမှာ (၄၅-၁၁၇) မီလီမီတာ ရှိ၍ နောက်ခြေ (၁၃-၂၀) မီလီမီတာ ရှိသည်။ ခေါင်းနှင့် ကိုယ်အရှည်နှင့် တူညီလှနီး ရှိပြီး နှုတ်သီးရှည်၍ နားရွက်ကြီးသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ ပင်စည်၊ အသီး၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှု အဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၅-၇)ပတ်တွင် အရွယ်ရောက်ပြီး ၁၈-၂၁ ရက်ခန့်ကြာ (ကိုယ်ဝန်)ဆောင်ပါသည်။ တစ်ကြိမ် (၅-၆)ကောင် ပေါက်သည်။ တစ်နှစ်လျှင် (၁၅၀)ကောင်နှင့် အထက် သားပေါက်၍ (၁နှစ်ခွဲ-၂နှစ်) သက်တမ်း ရှိပါသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ ဂျုံ၊ အုတ်၊ နံစားပြောင်း၊ ဖူးစားပြောင်း၊ ပဲပုပ်၊ ဆီမုံညင်း၊ နေကြာ သီးနှံများတွင် အဓိကကျရောက်ပြီး၊ ခါကျက်ဥ၊ မြူရွက်ပင်၊ ဖရုံ၊ ဖရဲနှင့် သိုလှောင်သီးနှံများ တွင်လည်း ကျရောက်ဖျက်ဆီး သည်။

၆။ အိမ်ကြွက်

Pacific Rat :*Rattus exulans* (Peale, 1848)

Rodentia :Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

အလေးချိန် (၃၉-၁၂၀) ဂရမ်ခန့် ရှိပြီး ဝမ်းဗိုက်မွေး အရောင်ဖျော့သည်။ ခန္ဓာကိုယ် အမွှေး နီညိုရောင်မှ မီးခိုးညိုရောင်ရှိပြီး သေးငယ်သည်။ ကျောဘက်အမွှေးမှာ နီညိုရောင်ရှိပြီး၊ ဝမ်းဗိုက်ခြေမှာ မီးခိုးရောင်နှင့် ထိပ်ပိုင်းမှာ အဖြူရောင်(သို့) နို့နှစ်ရောင်ရှိသည်။ ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၂၄၀-၂၈၅) မီလီမီတာခန့် ရှိပါသည်။ အမြီးမှာ (၁၁၆-၁၅၂) မီလီမီတာခန့်ရှည်၍ အနက်ရောင်ရှိပြီး (ဦးခေါင်းနှင့်ကိုယ်) ထက် ရှည်ပါသည်။ နောက်ခြေ ထောက် (၂၂-၂၆)မီလီမီတာခန့်ရှိသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစေ့၊ ပင်စည်၊ အသီး၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှု အဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

သက်တမ်း(၂)လတွင် အရွယ်ရောက်၍ (၂၁-၂၄)ရက်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ပါသည်။ တစ်ကြိမ်လျှင် (၆-၁၁)ကောင်အထိ ပေါက်ပြီး သက်တမ်း (၁၂-၁၅)လခန့် ကြာသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ ပြောင်းဖူး၊ မက္ကဒေးမီးယား၊ ကြံသီးနှံတို့ကို အဓိကဖျက်ဆီးပြီး၊ ကိုကိုး၊ ပီလောပီနံ၊ ကန်စွန်းဥ၊ နာနတ်၊ အုန်း၊ ထန်း၊ ငှက်ပျော၊ ပန်းသီး၊ သိုလှောင်သီးနှံများ တွင်လည်း ကျရောက်ဖျက်ဆီးသည်။

၇။ ကြွက်ဝမ်းဖြူ

Black Rat/Roof Rat : *Rattus rattus* complex (Linnaeus, 1758)

Rodentia:Muridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

အလေးချိန် (၇၅-၂၃၀) ဂရမ်ခန့် ရှိပါသည်။ ကျောဘက်တွင် စိုသောအညိုရောင် (မီးခိုးမှန်ညိုရောင်) ရှိပြီး ကျောလယ်၌ အနက်လိုင်း ပါသည်။ ဝမ်းဗိုက်ပိုင်းမှာ ခရင်အဖြူရောင် သန့်သန့် ရှိသည်။ ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၂၇၇.၅-၄၀၂.၅) မီလီမီတာခန့် ရှည်၍ အမြီးမှာ အနက်ရောင် ရှိပြီး ဦးခေါင်းနှင့်ကိုယ်ထက် ပိုရှည်သည်။ နောက်ခြေသည် (၃၁-၃၅) မီလီမီတာခန့်ရှိ၍ အဖြူရောင် တွေ့ရပြီး နှုတ်သီးချွန်သည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အစော့၊ ပင်စည်၊ အသီး၊ ပန်းခိုင်နှင့် အပင်ကြီးထွားမှု အဆင့်အားလုံးကို အပြင်ပိုင်း စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၂-၄) လတွင် အရွယ်ရောက်၍ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန် (၂၀-၂၂)ရက်ခန့် ကြာပါသည်။ တစ်ကြိမ်လျှင် (၅- ၈) ကောင်နှုန်းပေါက်ပြီး (၂)နှစ် သက်တမ်းရှိသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

စပါး၊ မက္ကဒေးမီးယား၊ ကြံ၊ ကိုကိုး၊ အုန်း၊ ငှက်ပျော၊ သိုလှောင်သီးနှံများတွင် အဓိက ကျရောက်ပြီး၊ စပျစ်၊ သရက်၊ ပန်းသီး၊ လိမ္မော်၊ ထောပတ်၊ ပန်းမုံလာ၊ အာလူး သီးနှံတွင်လည်း ကျရောက်သည်။

၈။ ပွေး

Lesser Bamboo Rat: *Cannomys badius* (Hodgson, 1841)

Rodentia:Spalacidae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

(၂၁၀-၃၄၀) ဂရမ်ရှိပါသည်။ နားသေးငယ်ပြီး အပြည့်အဝ ဖုံးထားပါသည်။ အပေါ်ပိုင်း ကိုယ်ထည် နီညို၊ လိမ္မော်ညိုရောင် ရှိပြီး အမွှေး နူးညံ့ပြီးထူသည်။ ကြွေခိုင်သော ဆလင်ဒါပုံ ကိုယ်ထည်ရှိသည်။ သေးငယ်သော နား၊ မျက်လုံးများနှင့် တိုပြီးတုတ်ခိုင်သော ခြေ ရှိကြသည်။ ကျင်းတူး လွန်စွာကျွမ်းကျင်ပါသည်။ ဦးခေါင်းမှ အမြီးအဆုံးထိ အရှည်မှာ (၂၀၀) မီလီမီတာခန့် ရှိ၏။ အမြီး (၆၀)မီလီမီတာ ရှိ၍ အမွှေးပါးပြီး ဦးခေါင်းနှင့် ကိုယ်ထည် အရှည်ထက်တိုပါသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အညွန့်၊ အမြစ်၊ အသီးနှင့် အစေ့များကို စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။ ကျင်းတူး၍ လှိုင်ခေါင်းများဖောက်ပြီး သီးနှံစိုက်ခင်းများကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၁)နှစ်မှာ အရွယ်ရောက်သည်။ (၆) ပတ်ကြာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ပြီး (၂-၅)ကောင်နှုန်း ပေါက်ပွားသည်။ (၃.၃) နှစ် သက်တမ်း ရှိပါသည်။

ကျရောက်သည့်သီးနှံများ

ယာစပါး၊ မြေပဲ၊ ဆီအုန်း၊ လွှက်၊ ပီလောပီနံ၊ ကြံ၊ ကော်ဖီ၊ ကိုကိုး၊ ရာဘာ၊ ဥယျာဉ်ခြံ တို့၌ ကျရောက် ဖျက်ဆီး ကြသည်။

၉။ ရှဉ့်

(၉-၁) **Burmese striped squirrel (or) Himalayan striped squirrel: *Tamiops mccllellandii***
(*Thomas Horsfield, 1840*)

Rodentia:Sciuridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

Tamiops mccllellandii ၏ ဦးခေါင်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ်သည် (၁၁၀) မီလီမီတာခန့် ရှည်သည်။ အမြီးအရှည်နှင့်တူညီသည်။ မျက်စေ့ ရှင်း၊ နားပါး၊ ပေါ့ပါးသွက်လက် လျှင်မြန်ကြသည်။ ကြောင်မှ ကြွက်စုတ် အရွယ်ထိ ရှိပြီး အုပ်စုလိုက်နေကြသည်။ ကျောဘက်၌ နို့နှစ်မှ ညိုမဲရောင် အစင်းတန်းမှာ မျက်လုံးနားမှ အမြီးအခြေထိ တလှည့်စီတွေ့ရပြီး ထူ၍ထင်ရှားနေသည်။ အမွှေးပါးပြီး တိုသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အခွံမာသီး၊ အစေ့နှင့် အသီး များကို စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

(၂၇-၅၁) ဂရမ်ခန့်ရှိပါသည်။ တစ်ကြိမ် (၂-၃) ကောင်နှုန်း ပေါက်သည်။ (၆-၈)နှစ် သက်တမ်းရှိသည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

ပြောင်းဖူး၊ ချယ်ရီသီး၊ မက်မွန်သီး၊ ဇီးသီး၊ သရက်သီး၊ အခွံမာသီး၊ အသီးပင်၊ အုန်းပင်များတွင် ကျရောက်သည်။

(၉-၂) Swinhoe's Striped Squirrel: *Tamiops swinhoei* (Milne-Edwards, 1874)

Rodentia:Sciuridae

ဖျက်ကောင်ပုံသဏ္ဍာန်များ

Tamiops swinhoei တွင် နှာခေါင်းမှ လည်ပင်းအထိ အဝါဖျော့ရောင် အစင်းကြောင်း များ ပါရှိသည်။ နောက်အစင်းကြောင်းများသည် ကျောဘက်တစ်လျှောက် အမြီးအထိ ပါရှိနေကြသည်။ အစင်းကြောင်းမှာ အဝါရောင်မှ သစ်ကြားပိုးအညိုရောင်အထိ ရှိနေသည်။ အမွှေးအဖြူရောင်အစုဝေးကို နားရွက် ထိပ်ဖျားတွင် မြင်နိုင်သည်။ အမသည် အထီးထက် (၁.၈)ရာခိုင်နှုန်းခန့် အမြီးပိုရှည်သည်။ ပျမ်းမျှ ခန္ဓာကိုယ်အလေးချိန် (၆၀)ဂရမ်ခန့်ရှိပြီး အရှည်မှာ (၁၀၀)မမ ခန့် ရှိသည်။

ဖျက်ဆီးပုံလက္ခဏာများ

အခွံမာသီး၊ အစေ့၊ အသီးနှင့် ဂျင်းပွင့်ဝတ်ရည်များကို စားသောက်ဖျက်ဆီးသည်။

ဘဝစက်ဝန်း

ဘဝစက်ဝန်းနှင့်ပတ်သတ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ မရှိသေးပါ။ တစ်နှစ်လျှင် (၂)ကြိမ် သားပေါက်၍ တစ်ကြိမ်လျှင် ပျမ်းမျှ (၃.၂၅)ကောင်ခန့် သားပေါက်သည်။

ကျရောက်တတ်သည့်သီးနှံများ

ဂျင်းပွင့်၊ အခွံမာသီး၊ အစေ့၊ အသီး များတွင် ကျရောက်ဖျက်ဆီးသည်။